

เหตุใดวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีของไทยจึงตกอันดับ ?

นาวาเอกหญิง ฐวดี เปรมวิชัย

เรียบเรียง จาก บทวิเคราะห์เรื่อง "ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย" ของ NSTDA

สาเหตุของการตกอันดับด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยนั้น ต้องพิจารณาจากปัจจัยย่อยที่ IMD นำมาใช้คำนวณในการจัดลำดับ ดังนี้

ตารางที่ ๑ อันดับด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยตั้งแต่ปี ๑๙๙๗ - ๒๐๐๐ เมื่อจำแนกตามปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย

ดัชนีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๙๙๗	๑๙๙๘	๑๙๙๙	๒๐๐๐
อันดับโดยรวม	๓๒	๔๓	๔๖	๔๗
ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา	๔๕	๔๔	๔๖	๔๕
๑. ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาทั้งหมดของประเทศ (Total expenditures on R&D (Amount)	๔๒	๔๑	๔๐	๔๐
๒. ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาทั้งหมดของประเทศต่อประชากร (Total expenditures on R&D per capita)	-	-	๔๑	๔๒
๓. ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาทั้งหมดของประเทศต่อ GDP (Total expenditures on R&D (% of GDP)	๔๒	๔๓	๔๔	๔๓
๔. ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของธุรกิจเอกชน (Business Expenditure on R&D per capita)	๔๐	๔๑	๔๑	๔๒
๕. ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของธุรกิจเอกชนต่อประชากร (Business Expenditure on R&D per capita)	-	-	๔๑	๔๒

	๑๙๙๗	๑๙๙๘	๑๙๙๙	๒๐๐๐
บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D Personnel)	๕๖	๔๕	๔๗	๔๖
๖.จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งประเทศ (Total R&D personal nationwide)	๓๔	๓๑	๓๕	๓๖
๗.จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร (Total R&D personnel nationwide per capita)	-	-	๓๙	๓๙
๘.จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคธุรกิจเอกชน (Total R&D personnel in business enterprise)	๓๔	๔๓	๔๒	๔๒
ดัชนีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๙๙๗	๑๙๙๘	๑๙๙๙	๒๐๐๐
๙. จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคธุรกิจ เอกชนต่อประชากร (Total R&D personnel in business enterprise per capita)	-	-	๔๔	๔๔
๑๐.วิศวกร (Qualified engineers)	๒๙	๔๓	๔๑	๓๗
๑๑.บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Availability of IT skills)	-	-	๔๔	๔๔
การจัดการด้านเทคโนโลยี (Technology Management)	๒๙	๔๕	๔๑	๔๓
๑๒. ความร่วมมือทางด้านเทคโนโลยี (Technological cooperation)	๑๙	๔๔	๔๕	๔๓
๑๓. ความร่วมมือในการทำวิจัย (Research cooperation)	๒๙	๓๗	๔๐	๓๘
๑๔. ทรัพยากรด้านการเงิน (Financial resources)	๒๖	๓๔	๓๘	๔๐
๑๕. การพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Development & application of Technology)	๓๖	๔๔	๓๙	๔๒
๑๖. การเคลื่อนย้ายหน่วยงานวิจัยและพัฒนาออกจาก ประเทศ (Relocation R&D facilities)	๓๔	๔๐	๔๐	๔๐

สิ่งแวดล้อมทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Environment/Scientific Research)	๔๐	๒๘	๓๙	๓๕
๑๗. รางวัลโนเบล (Nobel prizes)	๒๓	๒๓	๒๔	๒๔
๑๘. รางวัลโนเบลต่อประชากร (Nobel prizes per capita)	-	-	๒๔	๒๔
๑๙. การวิจัยขั้นพื้นฐาน (Basic research)	๓๔	๔๑	๔๐	๓๒
๒๐. วิทยาศาสตร์กับการศึกษา (Science and education)	๓๕	๔๐	๓๓	๒๘
๒๑. วิทยาศาสตร์กับการศึกษาเยาวชน (Science and education and youth)	๑๒	๔๒	๓๖	๒๒
ดัชนีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๙๙๗	๑๙๙๘	๑๙๙๙	๒๐๐๐
ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property/Patents)	๑๑	๑๓	๓๒	๔๔
๒๒. จำนวนสิทธิบัตรที่ให้กับคนในประเทศ (Patents granted to residents)	๓๖	๓๖	๔๕	๔๒
๒๓. การเปลี่ยนแปลงในจำนวนสิทธิบัตรที่ให้กับคนในประเทศ (๒๕๓๔-๒๕๓๘) (Change in patents granted to residents (๑๙๙๑-๑๙๙๕)	๒	๒	๙	๔๐
๒๔. จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศ (Securing patents abroad)	-	-	n/a	n/a
๒๕. จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับทั้งหมด (Number patents in force)	๓๔	๓๗	๓๙	๓๙
๒๖. การคุ้มครองสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ (Intellectual Property)	๔๐	๔๐	๓๗	๓๗

ที่มา : IMD "The World Competitiveness Yearbook, ๑๙๙๗-๒๐๐๐.

จากตารางจะพบว่าในปัจจุบันหลัก ๕ ด้านนี้ แต่ละด้านมีปัจจัยย่อยที่เป็นสาเหตุของการตกอันดับด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย สรุปดังนี้

๑. ปัจจัยหลักด้าน ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา พบสาเหตุที่สำคัญดังนี้

๑.๑ ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาทั้งหมดของประเทศต่อ GDP (Total Expenditures on R&D) (% of GDP) ต่ำมาก ได้รับการจัดเป็นอันดับที่สูงกว่า ๔๐ มาตลอด

๑.๒ ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชนลดลง ทั้งค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของธุรกิจเอกชน และค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของธุรกิจเอกชนต่อประชากร (Business Expenditure on R&D per capita) มีแนวโน้มลดลง

๒. ปัจจัยหลักด้าน บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D Personnel) พบสาเหตุที่สำคัญ คือ การขาดแคลนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนา จากการสำรวจของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย หรือ TDRi ในโครงการ “ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขัน” พ.ศ.๒๕๓๘ พบว่าการขาดแคลนบุคลากรจะรุนแรงขึ้นอย่างน่าเป็นห่วงในอนาคตอันใกล้ ซึ่งจำแนกปัญหาได้ดังนี้

- ๒.๑ กำลังและ/หรือประสิทธิภาพของหน่วยผลิต ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่เกิดขึ้น
- ๒.๒ สถาบันผลิต กำลังประสบปัญหาหลายด้านทั้งค่าตอบแทนและการบริหาร จึงทำให้ขาดอาจารย์ผู้สอน
- ๒.๓ การเร่งผลิตบุคลากร โดยมีได้เพิ่มจำนวนอาจารย์ผู้สอน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ
- ๒.๔ ขาดโครงสร้างการผลิต

๓. ปัจจัยหลักด้านการจัดการด้านเทคโนโลยี จากการสำรวจของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย หรือ TDRi ในโครงการ “ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขัน” พ.ศ.๒๕๓๘ สำรวจโดยแบบสอบถามจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในการผลิต ๑๖๕ ราย กว่าครึ่งหนึ่งเห็นว่า ผู้จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ ขาดความสามารถในด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ อยู่เกือบร้อยละ ๒๐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามว่าประเทศไทยยังขาดการจัดการด้านเทคโนโลยีที่ดีพอ

๔. ปัจจัยหลักด้านสิ่งแวดล้อมทางวิทยาศาสตร์ พบสาเหตุที่สำคัญคือ การวิจัยขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีน้อย แต่ขณะเดียวกันกลับพบว่า วิทยาศาสตร์กับการศึกษาเยาวชนของไทยอยู่ในเกณฑ์ดี ในอันดับที่ ๒๒ เท่านั้นซึ่งเป็นผลจากการที่เยาวชนไทยไปแข่งขันตอบปัญหาความรู้ต่าง ๆ ในหลายประเทศ แล้วได้รางวัลชนะเลิศกลับมาให้ประเทศไทยเป็นประจำ

๕. ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ปัญหาการลอกเลียนสินค้าทำให้ส่งผลต่อการถูกจัดอันดับของประเทศไทย

จากการศึกษานี้จึงพบว่า สทวช. (NSTDA) มีความเข้าใจวิธีการจัดอันดับ แต่การปรับปรุงหรือแก้ไขให้ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น ในบางปัจจัยไม่สามารถกระทำได้เช่นจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศ เพราะไทยยังไม่มีสิทธิบัตรนี้ และที่สำคัญคือแม้แต่ฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ดีพอในทุกวันนี้ ก็ยังไม่มีใครตอบได้ว่า ประเทศไทยมีนักวิจัยจริง ๆ กี่คน ชำนาญด้านใดบ้าง อยู่ที่ใด หรือบริษัทเอกชนใดได้ทำการวิจัยอะไรบ้างแล้ว การดำเนินการปรับอันดับการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ จึงควรเริ่มที่ฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสิ่งแรกที่สำคัญยิ่ง